

บทวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร : การวิจัยแบบผสมผสานวิธี

อารยา เชียงของ*

ปราลีณา ทองศรี ** ชะไมพร ธรรมวาสี***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนลำดับขั้นเชิงอธิบาย มีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ 2 กรุงเทพมหานคร ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยใช้ระดับชั้นการศึกษาเป็นชั้นภูมิ จำนวน 430 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลคือกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาในระยะที่ 1 ที่มีคะแนนพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศสูงที่สุด จำนวน 15 คน ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการเทียบเคียงรูปแบบ

ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบของโมเดลเชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้ร้อยละ 50 และยิ่งพบว่า พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกโดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม การเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34, 0.21, 0.15 และ 0.15 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.17 และ -0.07 ตามลำดับ การศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายได้ว่า ความมุ่งหวังต่ออนาคต ถูกถ่ายทอดผ่านการอบรมเลี้ยงดู โดยปลูกฝังเรื่องการศึกษาเพื่อสร้างฐานะทางสังคม ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรส่งผลให้ไม่สามารถศึกษาในระดับที่สูงขึ้นได้ ทั้งนี้การมีฐานะทางสังคมจะทำให้พ่อแม่ภูมิใจ เป็นที่ยอมรับทำให้มีคุณค่าในตนเอง

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศถูกกำหนดจากตัวแปรภายในบุคคล และระหว่างบุคคล ดังนั้นในการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันจึงควรดำเนินงานในทุกระดับคือระดับภายในบุคคลและระหว่างบุคคลเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้อย่างถาวร

คำสำคัญ : พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ/วัยรุ่นหญิง

*ผู้รับผิดชอบหลัก อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์และเวชศาสตร์เขตเมือง คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

**อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์และเวชศาสตร์เขตเมือง คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัย นวมินทราธิราช

***อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลจิตเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัย นวมินทราธิราช

The Causal Model of Factors Affecting to Sexual Risk Prevention Behaviors of Female teenagers in Bangkok: A Mixed Method Approach

Araya Chiangkong *

Praleena Thongsri ** Chamaiporn Dhamavasi***.

ABSTRACT

This research employed explanatory sequential mixed method design, which had two phases. The first phase, this quantitative study was aimed to develop and validate a causal relationship model of factors related to sexual risk prevention behaviors of female teenagers in Bangkok. The sample consisted of 430 senior high school female students of the secondary educational service area office 1 and 2 Bangkok, which were chosen by stratified random sampling. The data analyzed was used path analysis. The second phase, this qualitative study was aimed to explain about factors related to sexual risk prevention behaviors of female teenagers in Bangkok. The key informant consisted of 15 senior high school female students with the highest score of sexual risk prevention behaviors from the phase 1. The data analyzed was used pattern matching.

The finding suggested that a causal relationship model was fitted with the empirical data, which explain the fifty percentage of the variance of sexual risk prevention behaviors, and also found that the sexual risk prevention behaviors had positive direct effect from future orientation and self-control, sexual value, self-esteem, and authoritarian parenting style (0.34, 0.21, 0.15 and 0.15, respectively). Furthermore, the remaining variables in the model had negative direct effect from sexual media perception and peer influence (-0.17 and -0.07, respectively). Regarding qualitative study, it was explained that the offspring future had been socialized through child rearing, by cultivating on education for building the social status. The premature sexual relationship was obstructed the education advancement. The parents will be proud and accept own offspring who have well-established social status that also enhance self-esteem.

This finding demonstrated that sexual risk prevention behaviors were determined by intrapersonal and interpersonal factors. Therefore, in health promotion and prevention activities, it should implement throughout every level; at both Intrapersonal factor and Interpersonal factor; for maintaining sustainability of health behavior change.

Keywords: sexual risk prevention behaviors/female teenagers

* Corresponding Author, A lecturer of Public Health and Urban Pathology Nursing Department, Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University.

** A lecturer of Public Health and Urban Pathology Nursing Department, Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University.

*** A lecturer of Department of Psychiatry, Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University.

ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

วัยรุ่นเป็นวัยที่ก้าวผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 12-20 ปี โดยเพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 1-2 ปี¹ จากธรรมชาติของวัยรุ่นที่มีแรงขับทางเพศในตนเองจึงทำให้วัยรุ่นมีความต้องการทางเพศ สนใจเพศตรงข้าม และมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศ เช่น มองหาผู้ที่ตนสนใจเพื่อสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดจากเหตุที่กล่าวมาถือเป็นจุดเริ่มต้นอันนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์² มีการสำรวจอัตราการคลอดบุตรในวัยรุ่นไทยอายุ 15-19 ปี ระหว่างปี 2549-2558 มีค่าเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 51.16 โดยในกรุงเทพมหานคร ในปี 2556-2558 พบค่าเฉลี่ยอัตราการคลอดบุตรในวัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 47.90, 43.50 และ 39.40 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยลดลง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ข้อมูลดังกล่าวก็ยังชี้ให้เห็นว่าปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังคงอยู่ในสังคมไทย สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาอายุระหว่าง 15-18 ปีพบว่าในจำนวนนักเรียนหญิง 497 ราย เคยมีเพศสัมพันธ์³ เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นชาย และวัยรุ่นหญิงมีการศึกษาโดยการสำรวจพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่5 พบว่านักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วอยู่ในช่วงร้อยละ 24.80-25.90 ส่วนนักเรียนหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วอยู่ในช่วงร้อยละ 17.20-18.20 ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสัดส่วนของการเคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชายสูงกว่าวัยรุ่นหญิง⁴ แต่เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรนั้นกลับพบว่าวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ก่อนวัยอัน

ควร ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และการคลอดเช่น ความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ ภาวะช็อค การติดเชื้อแบคทีเรีย การคลอดก่อนกำหนด การคลอดทารกที่มีน้ำหนักตัวน้อย การคลอดยาวนานหรือคลอดติดขัด เป็นต้น และการตั้งครรภ์อายุน้อยกว่า 20 ปี ยังมีอัตราตายคลอดสูงเป็น 5-10 เท่า เมื่อเทียบกับหญิงตั้งครรภ์ที่อายุ 20-30 ปี⁵ นอกจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงจะเกิดผลกระทบต่อร่างกายแล้วยังก่อให้เกิดปัญหาด้านจิตใจเช่นกัน เนื่องจากสังคมไทยไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ของผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน ดังนั้นผู้หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วจึงมักมีความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง กลัวถูกฝ่ายชายทอดทิ้ง กลัวตั้งครรภ์และหากมีการตั้งครรภ์ก่อนสมรสก็จะยิ่งรู้สึกกดดันและรู้สึกต้องรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น⁶

ปัจจัยที่จะป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรคือพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการศึกษาศักยภาพของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น และการศึกษาในลักษณะของปัจจัยซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรง แต่ยังไม่พบการศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยรุ่นหญิงที่พบว่ามีความเสี่ยงทางสุขภาพ และผลกระทบทางสังคมจากพฤติกรรมทางเพศมากกว่าเพศชาย⁷ จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศดังนี้ ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ ความมุ่งมั่นอนาคต และการควบคุมตน⁸ การ

เห็นคุณค่าในตนเอง⁸ และ ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ^{8,9,10} ส่วนปัจจัยระดับครอบครัว พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ^{11,12} เช่นกัน นอกจากนี้ปัจจัยระดับสังคมได้แก่สภาพแวดล้อมและสังคมที่พบว่าในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีตามกระแสโลกาภิวัตน์ วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่าย ทำให้สถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการรับรู้ข่าวสารทางเพศ^{12,13} และ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน^{10,12} ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันเสี่ยงทางเพศ หรือพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในการศึกษา ผู้วิจัยนำตัวแปรดังกล่าว มาเป็นตัวแปรในรูปแบบการพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ซึ่งการอธิบายความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปร ผู้วิจัยใช้แนวคิดนิเวศวิทยาเพื่อการปรับพฤติกรรม (Ecological Model for Health Promotion) อธิบายความสัมพันธ์แต่ละระดับของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศในกลุ่มของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแนวคิดนี้สามารถอธิบายการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ที่เน้นขยายความถึงการปรับเปลี่ยนปัจจัยของบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม¹⁴

จากความสำคัญข้างต้นจึงเป็นที่มาในการศึกษาในครั้งนี้ โดยใช้วิธีวิจัยผสมวิธี แบบแผนลำดับขั้นเชิงอธิบาย (Mixed Methods: Explanatory Sequential Design) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อ

นำไปสู่การอธิบายถึงลักษณะตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง เพื่อให้ผลการวิจัยในครั้งนี้มีความชัดเจนมากขึ้น ผลการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปสู่แนวทางในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานคร อันจะทำให้ลดปัญหาการตั้งท้องก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันครอบครัว สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลเด็กและเยาวชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

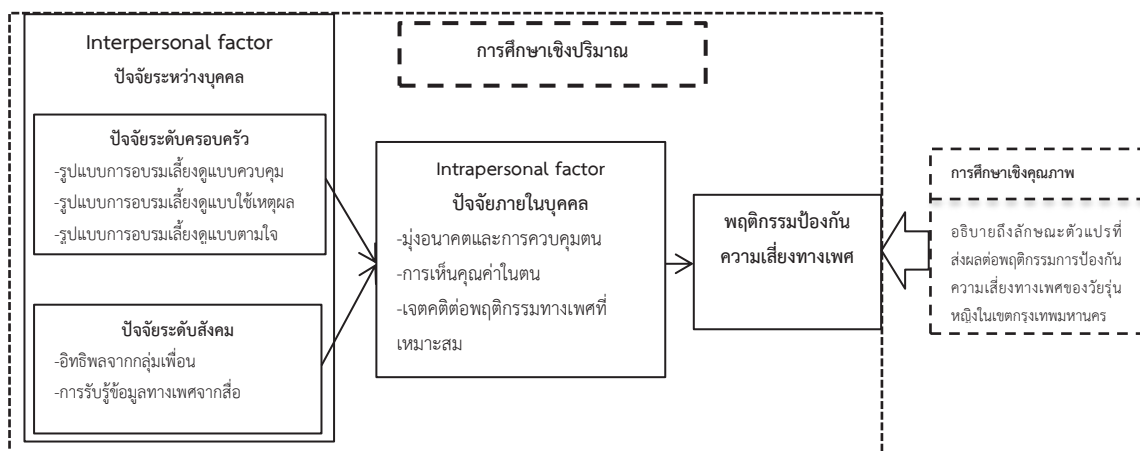
1. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่ออธิบายถึงลักษณะตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดนิเวศวิทยาเพื่อการปรับพฤติกรรม¹⁴ โดยมีขอบเขตการศึกษาในระดับปัจจัยภายในบุคคล (Intrapersonal factor) และ ระดับปัจจัยระหว่างบุคคล (Interpersonal factor) เพื่ออธิบายตัวแปรที่กำหนดพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศประกอบไปด้วย ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง ค่านิยมต่อการมีเพศสัมพันธ์ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ กลุ่มปัจจัยระหว่างบุคคล ที่สนับสนุน และส่งผลโดยตรงต่อปัจจัยภายในบุคคล ในการศึกษาที่ใช้ตัวแปรปัจจัยกลุ่มครอบครัว และสังคมดังนี้ ปัจจัยกลุ่ม

ครอบครัว ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยกลุ่มสังคม ได้แก่ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อการรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ ดังแสดงความสัมพันธ์ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย

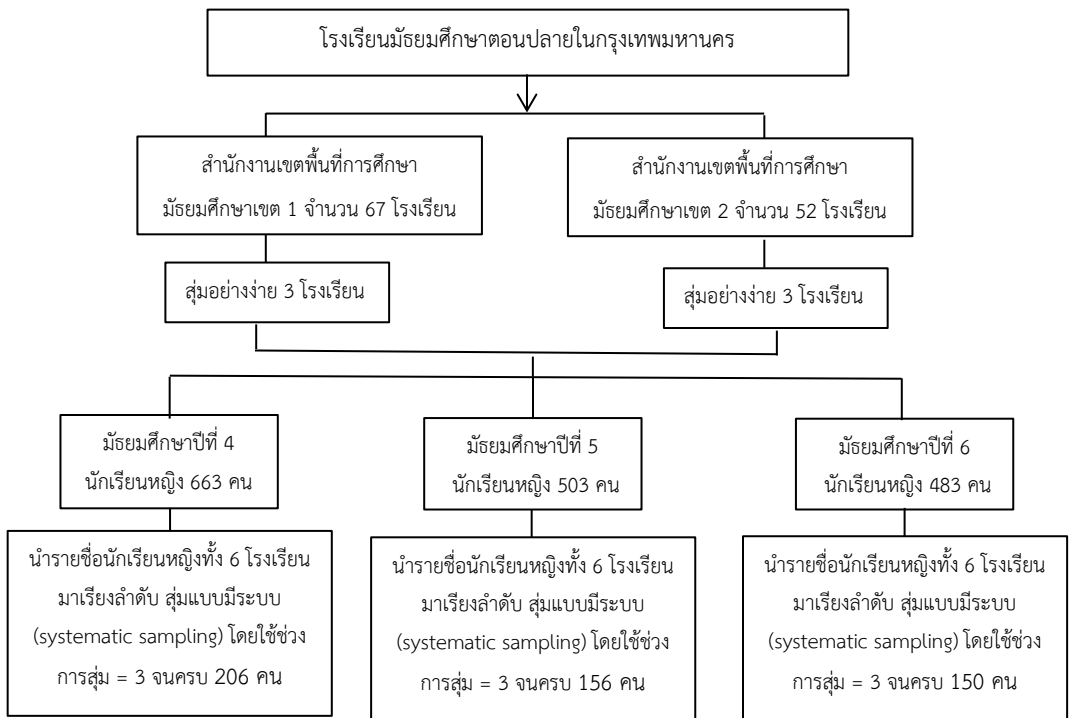
วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมผสานวิธีแบบแผนลำดับขั้นเชิงอธิบาย **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** มีขั้นตอนการศึกษาวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ **การวิจัยระยะที่ 1** ศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้มีขนาดเพียงพอด้วยเกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดอย่างน้อยประมาณ 10 คนต่อ 1 พารามิเตอร์¹¹ พิจารณาจากจำนวนพารามิเตอร์ที่ประมาณค่าทั้งหมดในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุซึ่งมีจำนวน 43 ตัว ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่เป็นไปได้คือ 430 คน และเพื่อป้องกันปัญหาข้อมูลสูญหายและไม่สมบูรณ์ จึงปรับ

ขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีกร้อยละ 20 ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้จึงเป็น 512 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นการศึกษาเป็นชั้นภูมิ จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 โดยขอข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 พบว่า เขต 1 มีจำนวน 67 โรงเรียน และเขต 2 มีจำนวน 52 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายเขตพื้นที่การศึกษาละ 3 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน โดยพบว่าทั้ง 6 โรงเรียน มีนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 663 คน นักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 503 คน และนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 483 คน ทำการสุ่มเลือกนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลายตามสัดส่วนระดับชั้นการศึกษาเข้ามาเป็นตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนหญิง

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 206 คน นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 156 คน และนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 150 คน รวมเป็นจำนวน 512 คน ดังแสดงในแผนภาพ

2 แบบแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่การวิจัย โดยผู้วิจัยทำการติดต่อโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือให้ทางโรงเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวนและรายชื่อดังกล่าว

แผนภาพ 2 แบบแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่การวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดขนาดผู้ให้ข้อมูลตามความอึดตัวของข้อมูล เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Criterion Purposive Sampling) มีคุณสมบัติเป็นกลุ่มวัยรุ่นหญิงที่มีคะแนนพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศระดับสูงสุด 20 อันดับแรก ร่วมกับคัดเลือกจากความเห็นจากครูที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน

เช่นครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ผู้ให้ข้อมูลหลักก่อนญาติให้เก็บข้อมูลได้จำนวน 15 คน

การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาและควบคุมการวิจัยในคน คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

นทราริราช เลขที่ KFN-IRB 2016-04 ผู้วิจัยได้ชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยถึงสิทธิการตอบรับและปฏิเสธการเข้าร่วมในการศึกษา รวมทั้งอธิบายถึงการรักษาความลับผู้ให้ข้อมูลและทำลายข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยเป็นการนำเสนอในภาพรวมไม่ระบุชื่อโรงเรียนและเขตการศึกษา และนำเสนอเชิงวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยประยุกต์ใช้แบบวัดที่เคยทำการศึกษามาแล้ว และทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่า ความเชื่อมั่นกับนักเรียนแห่งหนึ่งในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ทั้งนี้ เครื่องมือแบ่งออกเป็น 8 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้ *ส่วนที่ 1* แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป *ส่วนที่ 2* แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทบทวนวรรณกรรม ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงเจตนาในการป้องกันการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงทางเพศได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเที่ยวสถานเริงรมย์ การไม่ดื่มสุราหรือของมีเมา การไม่ใช้ยาเสพติด การไม่คู่อั้วที่กระตุ้นและยั่วยุกามารมณ์ การหลีกเลี่ยงการอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม การไม่แตะต้องเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว การรู้จักหลีกเลี่ยงและปฏิบัติกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อระบายอารมณ์ทางเพศ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .96 *ส่วนที่ 3* แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นแบบวัด ของดวงเดือน พันธมนาวิน¹⁵ ที่ประมาณความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์เกี่ยวกับตนเอง การรู้จักอดรอได้ และเล็งเห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียของ

การมีพฤติกรรมที่ดีที่จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต จึงเกิดความใส่ใจจดทนที่จะทำเมื่อมีความเหมาะสม แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 *ส่วนที่ 4* แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยพัฒนามาจากศกวรรณ กาญจนภักดี¹⁶ โดยวัดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รับรู้ว่าคุณในสังคมให้การยอมรับและให้ความสำคัญในความสามารถของตนเองแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การยอมรับนับถือตนเอง 2) การได้รับการยอมรับจากเพื่อน 3) การได้รับการยอมรับจากครอบครัว 4) การได้รับการยอมรับจากโรงเรียน การแผลผลผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .79 *ส่วนที่ 5* แบบวัดค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม พัฒนาจากของสุมาลี สวยสะอาด¹² แบบวัดนี้เป็นการวัดความรู้สึกของนักเรียนที่มองเห็นประโยชน์หรือโทษ และมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ วัดด้วยองค์ประกอบเพียง 2 ด้าน คือความรู้เชิงประเมินค่าว่ามีประโยชน์ หรือโทษ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 *ส่วนที่ 6* แบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาจากแบบวัดของสันต์หทัย วิทยารังษิพงษ์¹⁷ วัดการรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการได้รับการอบรมเลี้ยงดู ใน 3 รูปแบบคือ แบบควบคุม แบบใช้เหตุผล และแบบปล่อย การแผลผลผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่รับรู้ว่าการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบนั้นสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .78

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมทางเพศ พัฒนาจากสุมาลี สวยสะอาด¹² วัดการรับรู้แบบแผนพฤติกรรมทางเพศที่ยึดถือเอาบรรทัดฐานของเพื่อนมาเป็นแบบอย่างจาก การสังเกตเห็นหรือรับรู้การแสดงออกของเพื่อนต่อ ความพร้อมในการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ การเที่ยวสถานบันเทิงที่ไม่เหมาะสมกับวัย มีการแตะเนื้อต้องตัวหรือสัมผัสกับเพื่อนต่างเพศ การสนิทสนมกับเพื่อนต่างเพศ มีการดื่มสุราหรือของมีนเมา และคู่อี๋ที่กระตุ้นการอารมณ์ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นกลุ่มที่เพื่อนมีอิทธิพลของต่อพฤติกรรมทางเพศสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .85 ส่วนที่ 8 แบบวัดการรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ พัฒนาจากสุมาลี สวยสะอาด¹² วัดความถี่การรับรู้ข่าวสารทางด้านเพศจากสื่อต่างๆ จากการเห็น ได้ฟัง ไม่ว่าจะ เป็นโทรทัศน์ วิทยุ วีดีโอ หนังสือต่างๆ สื่อออนไลน์ ที่มีผลต่อความรู้สึกทางเพศ ได้แก่ การดูภาพยนตร์ สื่อวีดีโอ การอ่านหนังสือ เล่นอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่รับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อในปริมาณสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .91

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ด้วยสถิติวิเคราะห์เส้นทาง Path Analysis

การวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของ

ไมล์และอูเบอร์แมน¹⁸ ที่ได้เสนอแนะถึงขั้นตอนการจัดการกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยในรายละเอียดว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การลดข้อมูล (data reduction) 2) การจัดรูปข้อมูล (data display) และ 3) การร่างข้อสรุปและการยืนยัน (conclusion drawing and verification) **การเก็บรวบรวมข้อมูล**

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับทีมผู้ช่วยนักวิจัย โดยมีขั้นตอน คือผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร ที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการทดสอบแบบวัด และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบวัดจำนวนทั้งสิ้น 512 ฉบับ ได้รับการตอบกลับและตัดข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ออกเหลือ 450 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.89 สำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากผู้ปกครอง และสัมภาษณ์เฉพาะผู้ที่ยินยอมเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการวิจัยตลอดทุกขั้นตอน ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ด้วยการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียด ครบถ้วน และครอบคลุม ตรงตามข้อมูลที่ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการถอดรหัส และการตรวจซ้ำ (Code - Recode Procedure) อย่างเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้นทั้งมัธยมศึกษาที่ 4-6 มีจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 34.50, 32.50 และ 33.0 ตามลำดับ) โดยนักเรียน

ส่วนใหญ่มีสถานภาพของครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 64.00) การพักอาศัยส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่กับบิดามารดาและมีเพียงบางส่วนที่

มีการพักอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ (ร้อยละ 72.60 และ 27.40 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

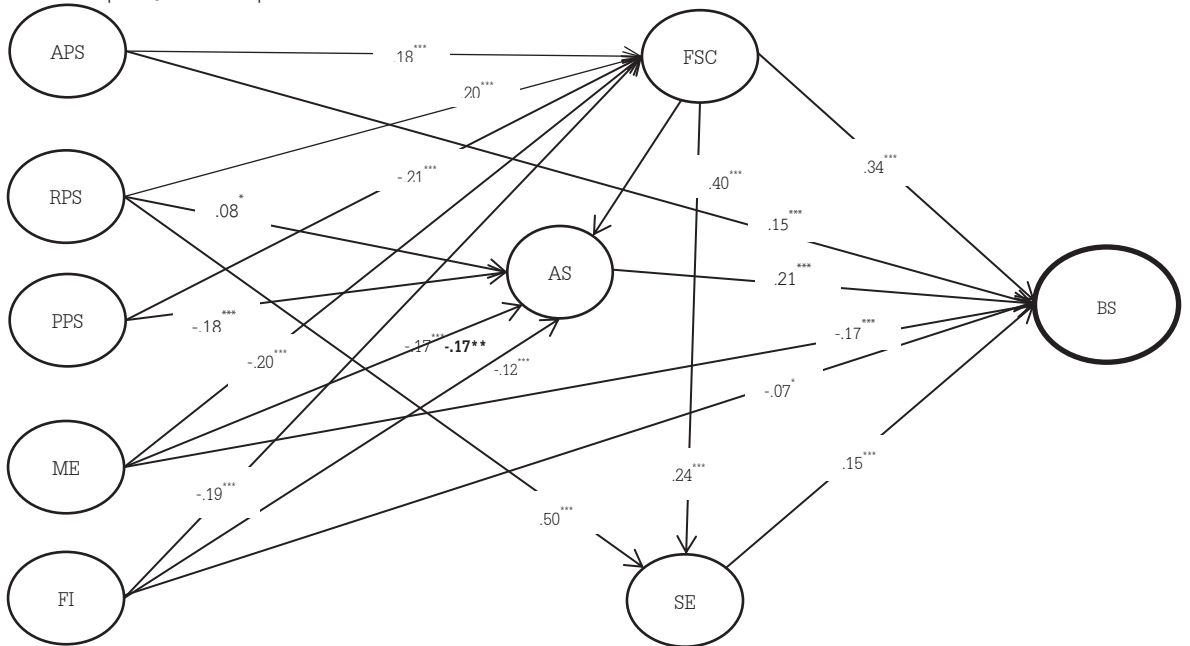

Figure2 Path Model Significant Predictors of Protective Sexual Behavior Among Adolescents (N = 450), *p < .05, **p < .01, ***p < .001

Table 1 The standard of Direct Effect, Indirect Effect and Total Effect of Causal variables affect the result variable and Squared Multiple Correlation: R² of Modified model

ตัวแปรเชิงเหตุ Variables	ตัวแปรเชิงผล Variables											
	prevention on sexual risk behaviors (BS)			future Orientation and self control (FSC)			sexual value (AS)			self-esteem (SE)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
Future Orientation & self control (FSC)	.34***	.12	.46***	-	-	-	.40***	-	.40	.24**	-	.24***
Sexual value (AS)	.21***	-	.21***	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Self-esteem (SE)	.15***	-	.15***	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Authoritarian Parenting style (APS)	.15***	.09***	.24***	.18***	-	.18***	-	.07***	.07***	-	.04***	.04
Authoritative Parenting Style (RPS)	-	.19	.19	.20***	-	.20	.08*	.08	.16	.50***	.05	.55
Permissive Parenting Style (PPS)	-	-.13	-.13	-.21***	-	-.21	-.18	-.08	-.26	-	-.05	-.05
Media Exposure (ME)	-.17	-.13	-.30	-.20	-	-.20	-.17	-.08	-.25	-	-.05	-.05
Friends' Influence (FI)	-.07*	-.12	-.19	-.19	-	-.19	-.12	-.08	-.20	-	-.04	-.04
Squared Multiple Correlation: (R ²)	R ² = 0.50			R ² = 0.25			R ² = 0.39			R ² = 0.35		

Significant *p < .05, **p < .01, ***p < .001,

BS หมายถึง พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ	ME หมายถึง การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ
FSC หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	FI หมายถึง อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน
AS หมายถึง ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ	DE หมายถึง อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
SE หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเอง	IE หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
APS หมายถึง รูปแบบการอบรมแบบควบคุม	TE หมายถึง อิทธิพลรวม (Total Effect)
RPS หมายถึง รูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล	
PPS หมายถึง รูปแบบการอบรมแบบปล่อย	

จากตารางที่ 1 พบว่าโมเดลเชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ถึงดีมาก¹⁹ กล่าวคือมีค่า $\chi^2 = 16.45$, $df = 8$, $p\text{-value} = .036$, $\chi^2/df = 2.06$, $GFI = .99$, $AGFI = .95$, $CFI = .99$, $RMSEA = .049$, $SRMR = .022$ ถึงแม้ว่าผลการวิเคราะห์แบบจำลองนี้พบว่าค่า χ^2 มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งสามารถพบกรณีเช่นนี้ได้ในงานวิจัยที่มีขนาดของกลุ่มตัวอย่างใหญ่ ค่า χ^2 ก็ยังมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญ แม้ว่าแบบจำลองนั้นจะมีความกลมกลืนกับข้อมูลแล้วก็ตาม ดังนั้นการพิจารณาความกลมกลืนของแบบจำลองจำเป็นต้องพิจารณาจากดัชนีความกลมกลืนตัวอื่นๆ²⁰ ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ก็พบว่าดัชนีความกลมกลืนอื่นๆ สะท้อนให้เห็นว่าแบบจำลองนี้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ถึงดีมาก ($RMSEA$ ไม่ควรเกิน .08, $SRMR$ ไม่ควรเกิน .06, GFI และ CFI มากกว่า .90 และ χ^2/df ไม่ควรเกิน 5)

อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้ร้อยละ 50 ($R^2 = 0.50$) พบว่า พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากดังนี้ กลุ่มตัวแปร

ภายในบุคคลได้แก่ ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\beta = .34$, $p < .001$) ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ($\beta = .21$, $p < .001$) และการเห็นคุณค่าในตนเอง ($\beta = .15$, $p < .001$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวแปรระดับบุคคลได้แก่รูปแบบการอบรมแบบควบคุม ($\gamma = .15$, $p < .001$) และพบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ ($\gamma = -.17$, $p < .001$) และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ($\gamma = -.07$, $p < .05$) ตามลำดับ

อธิบายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนได้ร้อยละ 25 ($R^2 = 0.25$) พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล ($\gamma = .20$, $p < .001$) และรูปแบบการอบรมแบบควบคุม ($\gamma = .18$, $p < .001$) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยได้แก่รูปแบบการอบรมแบบปล่อย ($\gamma = -.21$, $p < .001$) อิทธิพลจากสื่อ ($\gamma = -.20$, $p < .001$) และ

อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ($\gamma = -.19, p < .001$) ตามลำดับ

อธิบายความแปรปรวนของค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศได้ร้อยละ 39 ($R^2 = 0.39$) พบว่าค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\beta = .40, p < .001$) และรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล ($\gamma = .08, p < .05$) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ รูปแบบการอบรมแบบปล่อย ($\gamma = -.18, p < .001$) การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ ($\gamma = -.17, p < .001$) และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน $-.12$ ($\gamma = -.12, p < .01$) ตามลำดับ

อธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 35 ($R^2 = 0.35$) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล ($\gamma = .50, p < .001$) และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\gamma = .24, p < .001$) ตามลำดับ

จากภาพประกอบ 2 อธิบายการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน (Partial mediation) ของตัวแปรภายในบุคคลดังนี้ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน ระหว่างตัวแปร 3 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ 2)

ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วนระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร คือการรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อและอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

การทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านสมบูรณ์ (Complete mediation) พบว่า 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านสมบูรณ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และ รูปแบบอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อย กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ 2) ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านสมบูรณ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

จากเส้นทางอิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของแบบจำลอง อธิบายลักษณะของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศด้วยผลการศึกษาเชิงคุณภาพดังนี้

กลุ่มตัวแปรภายในบุคคลพบผลการศึกษาเชิงคุณภาพคือ ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า อนาคตที่ต้องการให้เกิดกับตนเองคือ “ได้เรียนต่อมหาวิทยาลัย มีชีวิตสะดวกสบายจากรายได้ที่ดี มีครอบครัวที่สมบูรณ์” “หากห้องตอนเรียนก็จะทำให้เรื่องที่หวังไม่มีทางเป็นไปได้” ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นตัวอย่างในละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลกระทบจากการท้องในวัยเรียน เห็นจากเพื่อนในโรงเรียน เพื่อนบ้าน ที่ต้องลำบากจากการท้องในวัยเรียน ส่วนการควบคุมตน จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกันคือ ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะเจอกับสถานการณ์เช่น เพื่อนทุกคนมีแฟน “เพื่อนมองว่า

คนไม่มีแฟนเป็นบุคคลที่ไม่มีเสน่ห์” “เพื่อนในกลุ่มมีแฟนทุกคน หากตนเองไม่มีแฟนก็จะเหงา” บทสนทนาที่คุยกันในกลุ่มเพื่อนจะเป็นเรื่องของแฟนตนเอง หรือคนที่ตนแอบชอบ “ก็คุยแต่เรื่องแฟนจนบางทีก็อยากลองมี” เหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้ให้ข้อมูลอยากลองมีแฟน แต่ด้วยลักษณะมุ่งอนาคตที่มีเป้าหมายชัดเจนจึงเป็นเงื่อนไขให้สามารถควบคุมตนเองได้ แม้ว่าจะตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมและสถานที่ที่ล่อแหลม

ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ค่านิยมของวัยรุ่นหญิงคิดว่าการไม่มีแฟนเป็นเรื่องลำสมัย การมีแฟนแล้วถูกเนื้อต้องตัวเป็นเรื่องปกติ ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู โดยค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของผู้ให้ข้อมูลได้มาจากการเลี้ยงดูในครอบครัว สื่อ และกลุ่มเพื่อนพบว่า บุคคลที่ได้รับการอบรมแบบใช้เหตุผล จะมีค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ กลุ่มตัวอย่างจะรับรู้ว่าการถูกเนื้อต้องตัวจากเพื่อนต่างเพศ การเที่ยวกลางคืน การดื่มสุราเป็นสิ่งผิดศีลธรรมอันดีงามของผู้หญิง การรับรู้ดังกล่าวได้มาจากการได้รับอิทธิพลการอบรมจากครอบครัว “พ่อแม่ไม่ชอบผู้หญิงแต่งตัวโป๊ จะบอกทุกครั้ง queen ในทีวี เราดูทีวีพร้อมกัน ถ้าใส่สั้นหรือโป๊มาก หนูก็ว่ามันไม่น่าดู” “ที่บ้านยังไม่อยากให้มีแฟน บอกว่าต้องถึงเวลาก่อนตอนนี้เป็นเพื่อนกัน ช่วยกันเรียน เวลาอ่านหนังสือให้ชวนมาที่บ้านตอนพ่อกับแม่อยู่” นอกจากนี้การคล้อยตามเพื่อนที่อยู่บนพื้นฐานของการมุ่งอนาคตควบคุมตน หากนักเรียนเลือกการกระทำ “หนูเลือกคบเพื่อน ถ้าเพื่อนจะชวนไปเที่ยวกลางคืนก็ปฏิเสธ หนูเกรงใจ พ่อแม่ ท่านบอกว่ามันอันตรายเขาเป็นเพื่อนเรา เขาต้องเข้าใจ”

การเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) มีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ อธิบายความสัมพันธ์นี้ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ากับพ่อแม่ คุณครู และเพื่อน ซึ่งการที่ตนเองมีค่ามาจากการได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้างในเรื่องต่างๆ ได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติกิจกรรมที่สำคัญ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้กลุ่มตัวอย่างต้องการที่จะให้บุคคลรอบข้างไว้วางใจ จึงหลีกเลี่ยงการกระทำที่พ่อแม่ และคุณครู สั่งสอนว่าไม่เหมาะสม เช่นกันกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ที่กลุ่มตัวอย่างจะหลีกเลี่ยง และไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่จะนำไปสู่ความเสี่ยงทางเพศ “หนูไม่อยากทำอะไรที่มันจะทำให้พ่อ แม่ คุณครูผิดหวัง เพราะหนูเป็นที่รักของเขา.. ต้องระวังว่าสิ่งที่หนูทำจะทำให้เขาเสียใจ”

สำหรับกลุ่มตัวแปรระหว่างบุคคลได้ข้อค้นพบจากข้อมูลดังนี้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลรับรู้ที่ได้รับรูปแบบการอบรมแบบควบคุม และรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล พบข้อมูลดังนี้

รูปแบบการอบรมแบบควบคุม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอธิบายความสัมพันธ์นี้ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างไม่แสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความเสี่ยงทางเพศนั้น เพราะกลัวถูกตำหนิ และลงโทษจากครอบครัว มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด เช่นไม่อนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อนแบบค้างคืน ห้ามกลับบ้านไม่ตรงเวลา จะถูกตี หรือต่อว่า เมื่อทำผิดกฎ ตัวอย่างข้อมูล “พ่อกับแม่คุมมาก ไม่เคยให้ออกไปเที่ยว” “กลับบ้านดึก จะถูกตี แม้ว่าเพราะทำงานกลุ่มหรือ รถติด” “แค่คุยกับเพื่อนผู้ชาย ก็โดนดุแล้ว” รวมไปถึงการวางแผนชีวิตในด้านการเรียนอย่าง

เคร่งครัด กลุ่มตัวอย่างจะเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน กลุ่มตัวอย่างจะถูกห้ามไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุด และหลังเลิกเรียน ทำให้กลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลาส่วนมากกับครอบครัว นอกจากนี้การดูโทรทัศน์ หรือการเล่นอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ อยู่ใน การควบคุมจากผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด “ ทั้งไลน์ ทั้ง เฟส พ่อกับแม่ต้องเข้าไปดูได้ มีความลับไม่ได้” ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า “รู้สึกอึดอัด กับการถูกควบคุม แต่ก็ไม่อยากทำให้พ่อแม่เสียใจ” เพราะเห็นว่า “ พ่อแม่ทำงานหนัก และกังวลกับตนเอง อย่างมาก”

รูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล คือ ใช้การอธิบายเหตุผลในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่า การที่พ่อแม่ไม่ได้ใช้คำสั่ง แต่อธิบายเหตุผลก่อนที่จะห้ามไม่ให้ทำในสิ่งที่อยากทำ ทำให้รู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ไม่กดดัน ซึ่งตัวเองก็เข้าใจเหตุผลของพ่อแม่ รู้ว่าอาจจะเกิดอันตรายหากทำตามที่ตัวเองต้องการ ดังคำกล่าว “เพราะพ่อกับแม่ห่วงค่ะ รับรู้ได้ว่าพ่อกับแม่รัก ทุกครั้งถ้ารู้ว่ามันไม่ควรทำ พ่อจะห้าม แต่ก็บอกนะค่ะ เพราะอะไร อย่างเป็นไปเรียนพิเศษ ที่มันดีมากๆ พ่อไปรับไม่ได้ เขาก็จะบอกว่าให้หยุดนะ พ่อไปรับไม่ได้ กลัวว่าอันตราย”

การรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อการรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า พ่อแม่ และครู รวมไปถึงการดูรายการทางสุขภาพ อธิบายถึงลักษณะของแรงขับทางเพศ หากดูสื่อลามกอนาจาร ก็จะทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง และอาจทำให้หมกมุ่นเรื่องเพศได้ และการดูสื่อดังกล่าว หากดูได้ง่าย ในกลุ่มเพื่อน หรือการส่งต่อทางไลน์ “ มันเยอะไปหมดค่ะ ในกลุ่มเพื่อนๆกัน พวกผู้ชายส่งกันมาต่อๆ ในผู้หญิงไม่ค่อยมีพวกนี้”

“ดูบ่อยๆ ก็หมกมุ่น หนูเป็นวัยเสี่ยงค่ะ ครูก็เคยสอนเรื่องฮอร์โมนเพศ หมกมุ่นกับการดูคู่มือ 18+ ทำให้เรารู้สึกตรงนั้นได้”

อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า ถึงแม้จะอยากเข้าไปในกลุ่มเพื่อน อยากเที่ยวสนุกกับเพื่อน ตามสถานที่ที่เพื่อนจะชอบเที่ยวทั้งกลางวัน และกลางคืน ได้แต่งตัวสวยไปสยาม เช่นทรัลลาดพร้าว ตลาดนัดรถไฟรัชดา เจเจ กรีน กลางคืนบางคนก็ไปเที่ยวงานข่าวสาร รัชดา แต่เพราะกลัวว่าจะเสียเวลาอ่านหนังสือ และไม่ชอบการแต่งตัวโป๊ๆ และไปพูดคุย มีท่าทางไม่ระมัดระวังกับเพื่อนต่างเพศ ดังคำกล่าว “อยากไปชอปปิ้งกับเพื่อนแถวสยามบ้าง แต่ก็ต้องเรียนพิเศษ กลัวสอบไม่ติด” “ไม่ชอบการแต่งตัวของเพื่อน ตอนไปเที่ยวก็ชอบไปคุยกับผู้ชายดูแปลกๆ เกินไปหน่อยค่ะ”

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรภายในบุคคล และตัวแปรระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยแบ่งการอธิบายเป็น 2 ประเด็นคือ ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทางตรง และความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทางอ้อม

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมรูปแบบการอบรมแบบควบคุม การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อ มีรายละเอียดดังนี้

การมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเป็นตัวแปรเหตุใน
โมเดลที่ส่งผลทางตรงมากที่สุดต่อพฤติกรรม
ป้องกันความเสี่ยงทางเพศ และยังเป็นตัวแปร
ส่งผ่านแบบบางส่วน รูปแบบการเลี้ยงดูแบบ
ควบคุมรูปแบบการอบรมแบบควบคุม อิทธิพลของ
เพื่อนอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และ อิทธิพลของสื่อ
อธิบายได้ดังนี้ การที่นักเรียนรู้จักปฏิบัติให้เกิดการ
อดทนรอได้อย่างเหมาะสม เป็นการเห็น
ความสำคัญของประโยชน์ที่เกิดขึ้นในอนาคต¹⁵
อธิบายในเชิงพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทาง
เพศได้ คือ การที่นักเรียนจะกระทำพฤติกรรมที่เป็น
ความเสี่ยงทางเพศเขาก็จะคิดว่าเมื่อปฏิบัติ
พฤติกรรมที่เสี่ยงทางเพศแล้วจะเกิดเหตุการณ์อะไร
จากการสัมภาษณ์พบว่าสิ่งที่นักเรียนมุ่งอนาคตคือ
ความสำเร็จในชีวิตด้านต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา
ด้านครอบครัว และด้านการงาน หากกระทำ
พฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยง อาจจะ*ท้องในวัยเรียน*
จะทำให้*สิ่งที่ตนเองมุ่งหวังไม่มีทางเป็นไปได้* เหตุผล
ดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่กระทำพฤติกรรมดังกล่าว
สอดคล้องกับการศึกษาของสุมาลี สวยศะอาด¹² ที่
พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์
ทางลบและสามารถทำนายความพร้อมในการมี
พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศได้ ดังนั้น ลักษณะมุ่ง
อนาคตควบคุมตนเองจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกัน
ความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้

ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ เป็นวิถีของ
การจัดรูปแบบความประพฤติที่มีความหมายต่อ
วัยรุ่นและเป็นความนึกคิดที่ถือปฏิบัติตัวของวัยรุ่น
หรือสังคมของนักเรียนเช่นกัน เมื่อนักเรียนมีเจตคติ
ทางเพศรูปแบบใดก็แสดงพฤติกรรมตามค่านิยม
เพศของตน ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า *ค่านิยม*

ต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมมีอิทธิพลทางตรง
ต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ สอดคล้อง
กับการศึกษาของ ณฐาภ ระวังใจ⁶ ที่พบว่า ผู้ที่มี
ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ที่แตกต่างกันจะมี
พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศที่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพยังสอดคล้องกับผล
การศึกษาเชิงปริมาณที่พบว่าค่านิยมต่อพฤติกรรม
ทางเพศมีอิทธิพลมาจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
อธิบายได้ว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อค่านิยมต่อ
พฤติกรรมทางเพศ ของวัยรุ่น การอบรมแบบใช้
เหตุผล รูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผลมีอิทธิพล
ทำให้ คະแนนค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่
เหมาะสมสูง ในทางกลับกันการอบรมแบบ
สนับสนุน ซึ่งเป็นการอบรมที่ตามใจวัยรุ่น ทำให้
ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมต่ำ

การเห็นคุณค่าของตนเอง เป็นการตัดสินใจ
คุณค่าของตนเอง ทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็น
การยอมรับ หรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึง
ขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีความสามารถ
ความสำเร็จ และความคิดของตนเอง²¹
การเห็นคุณค่าในตนเองรับรู้ว่าคุณค่ามีความสำคัญ
กับบุคคล ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าการที่เห็นคุณค่า
ในตนเองจะทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกชื่นชอบตนเอง
ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ วิล
ลักษณ์ วงศ์อาษา, ปิยะพร กองเงินและ สรา
รักษณ์ วุฒิอาภา²² อธิบายได้จากข้อมูลเชิง
คุณภาพในครั้งนี้พบว่าวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมป้องกัน
ความเสี่ยงทางเพศจะชื่นชมตนเอง รับรู้ว่าเป็นที่รัก
ของพ่อแม่ และคุณครู ซึ่งมาจากการที่ตนเอง
ประพฤติดี และขยันเรียน ดังคำกล่าว “การที่เป็นที่
รักและชื่นชมจากพ่อแม่ ครู ก็ทำให้รู้สึกการมี

คุณค่า ทำอะไรก็มันใจ” ทั้งนี้การเห็นคุณค่าของตนเองจึงเกิดจากรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล และการปลูกฝังค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ที่เหมาะสมจากครอบครัว

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมสามารถเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลตรงทางบวกต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ที่มีลักษณะควบคุมนั้นสามารถส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิไลลักษณ์ วงศ์อาษา และ ปิยะพร ศิษย์กุลอนันต์ ที่พบว่าการเลี้ยงดูแบบควบคุมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ²³ สอดคล้องกับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อธิบายว่า การที่กลุ่มตัวอย่างไม่แสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความเสี่ยงทางเพศนั้น เพราะกลัวถูกตำหนิ และลงโทษจากครอบครัว มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด เช่นไม่อนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อนแบบค้างคืน ห้ามกลับบ้านไม่ตรงเวลา จะถูกตี หรือต่อว่า เมื่อทำผิดกฎ ตัวอย่างข้อมูล “ พ่อกับแม่คุมมาก ไม่เคยให้ออกไปเที่ยว” “ กลับบ้านดึก จะถูกตี แม้ว่าจะเพราะทำงานกลุ่ม หรือ รดรด ” “ แค่คุยกับเพื่อนผู้ชาย ก็โดนดุแล้ว ” รวมไปถึงการวางแผนชีวิตในด้านการเรียนอย่างเคร่งครัด กลุ่มตัวอย่างจะเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน กลุ่มตัวอย่างจะถูกห้ามไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุด และหลังเลิกเรียน ทำให้กลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลาส่วนมากกับครอบครัว นอกจากนี้การดูโทรทัศน์ หรือการเล่นอินเตอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ อยู่ในกรควบคุมจากผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด “ ทั้งไลน์ ทั้งเฟส พ่อกับแม่ต้องเข้าไปดูได้ มีความลับไม่ได้ ” ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า “*รู้สึกอึดอัด กับการถูกควบคุม*

แต่ก็ไม่อยากทำให้พ่อแม่เสียใจ” เพราะเห็นว่า “*พ่อแม่ทำงานหนัก และกังวลกับตนเองอย่างมาก”*

อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะมีความผูกพันและให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมาก ซึ่งมักมีความเห็นคล้อยตามหรือเลียนแบบกันในด้านความคิด การแต่งกายทั้งเรียบริ้วหรือแต่งกายล่อแหลมรวมถึงการแสดงออก ทั้งนี้เพื่อให้เพื่อนยอมรับเป็นสมาชิกกลุ่ม²⁴ ในการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ อธิบายว่าหากวัยรุ่นมีความผูกพันและให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนน้อยวัยรุ่นก็จะไม่คล้อยตามกลุ่มเพื่อน ทำให้มีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศสูง เช่นเดียวกับการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่าวัยรุ่นในกลุ่มที่ไม่คล้อยตามเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศสูง ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สุมาลี สวสยะอาด¹² ที่พบว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาของ วารุณี ฟองแก้วและคณะที่พบว่าวัยรุ่นร้อยละ 70 เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่วัยรุ่นสมัยนี้จะมีเพศสัมพันธ์กับแฟน และพบว่ากลุ่มปัจจัยระดับสังคมพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นคือ เพื่อน แฟน สื่อที่ล่อแหลม สุรา และตัวของวัยรุ่นเอง²⁵

การรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อ คือความบอ่ยของการดูข่าวสารที่ล่อแหลม พบว่า การรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบกับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ อธิบายได้ว่า หากมีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อต่ำก็จะทำให้มีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศสูง

ทั้งนี้วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง และเป็นวัยที่เริ่มเป็นหนุ่มสาว มีฮอร์โมนทางเพศสูง เหตุผลดังกล่าว ทำให้มีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ หากวัยรุ่นหมกมุ่นกับการดูสื่อที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศ อาจทำให้เกิดความต้องการอยากรู้อยากลอง สอดคล้องกับการศึกษาของ วูตีมา เพชรสัมพันธ์, ไชยรัตน์, ปราณี และสุพัฒนา หอมบุปผา²⁶ ที่พบว่าปริมาณการบริโภคสื่อทางเพศเป็นตัวแปรร่วมทำนายพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้แก่รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อย

สำหรับอิทธิพลทางอ้อมพบว่ามีตัวแปรระหว่างบุคคล 2 ตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ แต่มีอิทธิพลโดยส่งผ่านตัวแปรระดับบุคคลได้แก่ 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยส่งผ่านตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ และการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) รูปแบบการอบรมแบบปล่อย มีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยส่งผ่านตัวแปรการมุ่งอนาคตควบคุมตน และค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ¹⁴ ที่อธิบายว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยระหว่างบุคคล โดยจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลภายใต้สภาพสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กับ

สิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวบุคคลมากที่สุด และขยายออกไปรอบๆตัว ทั้งนี้ตัวแปรที่ที่สนใจคือรูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ สอดคล้องกับการศึกษาของจรี จันต²⁷ ที่พบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดพฤติกรรมการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน อาจเนื่องมาจากว่า รูปแบบการเลี้ยงดูนี้เป็นสิ่งที่บิดามารดาใช้คำอธิบายอย่างเป็นทางการเป็นผลประกอบการสนับสนุน หรือควบคุมการกระทำของเด็กรวมทั้งให้รางวัลและลงโทษด้วยความเหมาะสม การเลี้ยงดูดังกล่าว ส่งผลให้วัยรุ่นมีการพัฒนาการทางสติปัญญาจนสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ได้แก่สามารถใช้หลักการเคารพตนเองหรือการทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legalistic Orientation) เหล่านี้ส่งผลให้ตัวภายในบุคคลได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต การควบคุมตน ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ และการเห็นคุณค่าในตนเอง พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ความสัมพันธ์นี้สอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพที่ค้นพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลสนับสนุนให้บุคคลรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง รู้ว่าเป็นที่รัก เข้าใจถึงเหตุผลต่างๆ ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ²⁸

จากผลการวิจัยนี้ยืนยันแนวคิดนิเวศวิทยาเพื่อการปรับพฤติกรรม(Ecological Model for Health Promotion) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมสุขภาพถูกกำหนดหรือได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภายในบุคคล และระหว่างบุคคล ดังนั้นในการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคจำเป็นต้องใช้การดำเนินงานหลายๆ ระดับเข้ามามี

บทบาทในการแก้ปัญหาพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยนพฤติกรรมแต่เพียงในระดับบุคคลจึงไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างถาวรเนื่องจากไม่ได้นำสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นมาแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนด้วยการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ²⁹

ข้อจำกัดในการวิจัย

ผลการวิจัยนี้อาจไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นหญิงที่ไม่ได้พักอาศัยกับบิดา เนื่องจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนมากเป็นกลุ่มที่พักอาศัยกับบิดามารดา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการบริหาร ทั้งนี้ผลการวิจัยสนับสนุนว่าปัจจัยระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศผ่านปัจจัยภายในบุคคล ดังนั้นเพื่อสนับสนุนให้เกิดการป้องกันปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการความร่วมมือทั้งจากครอบครัวและโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมรูปแบบการเลี้ยงดูที่สนับสนุนให้เกิดค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และการมีคุณค่าในตนเอง รวมไปถึงแนวทางการควบคุมการบริโภคสื่อ

ด้านการศึกษา แนวทางการทำงานเรื่องเพศศึกษาของกรมสุขภาพจิตของงานพยาบาลอนามัยโรงเรียน ที่เน้นการให้ความรู้ และการพัฒนาทักษะชีวิต โดยผลจากการวิจัยนี้ทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานโดยควรมีการส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงที่มีค่าสูงสุด และยังทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของตัวแปรอื่น ไปยังพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ดังนั้นการป้องกันปัญหา

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศวัยรุ่นจึงควรสร้างลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนให้กับวัยรุ่นผ่านการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว ทั้งนี้รูปแบบการอบรมควรมีรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล เพื่อให้วัยรุ่นเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง และค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ที่เหมาะสม ซึ่งในบางสถานการณ์ก็ควรใช้รูปแบบการอบรมแบบควบคุมไปด้วย เช่นการควบคุมในการคบเพื่อน และการใช้อุปกรณ์สื่อสาร เนื่องจากตัวแปรการรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อและอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบกับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เป็นที่ที่น่าสนใจว่าตัวแปรรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุม มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยไม่ผ่านปัจจัยระดับบุคคล ในขณะที่รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบปล่อย ส่งผลทางอ้อมโดยผ่านตัวแปรระดับบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวควรมีการขยายการศึกษาต่อในแง่ของรูปแบบการอบรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยการศึกษาในระยะยาว

2. ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเพียงระดับภายในบุคคล และระหว่างบุคคล ยังขาดศึกษาในระดับกลาง ภายนอก จนถึงระดับมหภาค จึงควรมีการศึกษาแบบโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับ (Multi-Level Causal Model) เพื่ออธิบายปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ต่างระดับกัน

3. ควรทำการศึกษาเชิงทดลองโดยการสร้างโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นหญิงโดยเน้นการนำตัวแปรที่ได้จากผลการศึกษาที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ มาเป็นตัวแปรจัดกระทำ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูล และผู้
ประสานงานในการเก็บข้อมูลทุกท่านและใน

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจาก
มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

เอกสารอ้างอิง

1. Lortrakul M, Hirunthep T & Limsuwan N. Behavioral Medicine Texts. Bangkok: Department of Psychiatry, Faculty of Nursing, Ramathibodi Hospital, 2012. (in Thai)
2. Pankarin H & Wongsawat P. Thai Adolescent with Early Sexual Intercourse. Journal of Phrapokkiao Nursing College. 2017; 28 (2): 172-82. (in Thai)
3. Department of mental health. Mental health Prevention Information [Internet]. Thailand: Department of Health Ministry of Public Health; [cited 2018 Jul 21] Available at <http://mpis.srithanya.go.th/mhc/Pregnant.aspx> (in Thai)
4. Bureau of Reproductive health. Situation of reproductive health in adolescents and youth in 2016 [Internet]. Thailand: Department of Health Ministry of Public Health; C2016 [updated 2017 Aug 28 cited 2018 Jul 21] Available at http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_le/index/CRH2558_Newupdate.pdf(in Thai)
5. Keskinoglu P, Bilgic N, Picakciefe M, Giray H, Karakus N, Gunay T, et al. Perinatal Outcomes and Risk Factor of Turkish Adolescent Mother Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology. 2007; 20: 19-24. (in Thai)
6. Muangpin S. Experiences of Being Unmarried Pregnant Adolescents in Northeastern Thailand. [Unpublished master's thesis]. Bangkok Thailand: Mahidol University; 2009. (in Thai)
7. Poonkhum Y, Phromprapat P, Paisalachapong K, Samakkeekarom R. The Study to Promote Youth Health and Prevention of Rick Behaviors and Health Problems among Youths. Thailand Journal of Health Promotion and Environmental. 2012; 35(2): 48-65. (in Thai)
8. Rawajai N. Factors Influencing Sexual Risk Preventive Behaviors of Students in Vocational Education Commission Bangkok Metropolitan. [M.Sc. Thesis in Health Education]. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2011. (in Thai)
9. Pimthong S. Psycho-Social Factors Correlated with HIV/AIDS Preventive Behavior in Men Who Have Sex with Men. [Phd. Thesis in Social Development and Environmental Management]. Bangkok: Nida University; 2011 (in Thai)
10. Puntang P. Factors Influencing Intention to Prevent Sexual Risk

- Behaviors of Female Secondary School Students Under The Department of General Education, The Secondary Education Service Area Office 2 in CHON BURI Province MAJOR. [M.N.S Thesis in Community Nurse Practitioner]. CHON BURI: Burapa University; 2014) (in Thai)
11. Pornsomboonsiri A, Moncham P, Krongrwa R. Parental Raising and Psychological Characteristics Related to Self-Defensive Behavior from Drugs of High School Students in School under Jurisdiction of Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Boromarajonani College of Nursing Bangkok*. 2013; 29(2): 1-9. (in Thai)
 12. Sosungnoen S, Bhanthumnavin D. Psychosocial Factors as Correlate of Smart Eating Choice Behavior of Secondary School Students, National Conference. Bangkok: School of Social and Environmental Development National Institute of Development Administration; 2016.(in Thai)
 13. Punmeekij N. Factor Affecting Sexual Risk Behaviors Among Female Lower Secondary School Students in Pattaya City. [M.N.S Thesis in Community Nurse Practitioner]. CHON BURI: Burapa University; 2016.(in Thai)
 14. Mcleroy K, Bibeau D, Steckler A, Glanz K. An ecological perspective on health promotion programs. *Health Education Quarterly*. 1988; 15: 351-77.
 15. Bhanthumnavin D, et al. Religious Belief and Practice of Thai Buddhists Socialization and Quality of Life. Bangkok: School of Social and Environmental Development National Institute of Development Administration; 1997.(in Thai)
 16. Kanchanapak S. A Study of Linear Structural Relationship of Factors Influencing Self-Esteem of Mathayomsuksa VI Students in Schools under the Office of Nakhon Sri Thammarat Educational Service Area II. [M.A. Thesis in Educational Research and Statistics]. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2006. (in Thai)
 17. Vittayarangsipong S. The Contributions of Biosocial Factors and Parenting Practices to the multilateral Reasoning ability of the Vocational Students in Bangkok Metropolis. [M.A. Thesis in Developmental Psychology]. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2007. (in Thai)
 18. Miles M, Huberman A. *Qualitative Data Analysis: an Expanded Sourcebook*. 2nd Edition. London: Sage; 1994.

19. Kline R. Principles and Practice of Structural Equation Modeling. 4th Edition. New York: The Guilford Press; 2016.
20. Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., and Müller, H. Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research* Online.2003;8:33.
21. Cooper S. The Antecedents of Self-Esteem. CA: Consulting Psychologists Press 1; 1981.
22. Wong-arsa W, Kongnguen P, Vuthiarpa S. Factors Affecting Sexual Risk Behaviors among Adolescents: a Case Study Conducted in One University. *Journal of Public Health*. 2015; 45(3): 285 – 97. (in Thai)
23. Wong-Arsa W & Sitkul-a-nan P. Factors Affecting Health Promotion Behaviors Among Thai Adolescents with Unplanned Pregnancy. *Journal of Public Health*. 2008; 38(2): 221-32. (in Thai)
28. Lawrence, K. The Claim to Moral Adequacy of a Highest Stage of Moral Judgment. *Journal of Philosophy*.(1973).70:630–64
24. Magnani R, Karim A, Weiss L, Bond K, Lemba M, Morgan G. Reproductive Health Risk and Protective Factors among Youth in Lusaka Zambia. *Journal of Adolescent Health*. 2002; 30: 76-86.
25. Fongkaew W, Meechamnan C, Thana K, Viseskul N and Chontawan R. Factors Related to HIV-Prevention Communication between Young Adolescents and Their Parent. *Thai Journal of Nursing Council Bangkok*. 2015; 30(1): 112-22. (in Thai)
26. Phetsumrit T, Pranee C & Hombubpha S. Factors Affecting Sexual Health Behavior in Students of Junior High Schools in Nakhon Sawan Province. *Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities*. 2014; 4(6): 71-84. (in Thai)
27. Juntud J. The Relationship between Child Rearing, Family Relationship and Behaviors of Juvenile Delinquent in the Juvenile Training Center Area 9, Songkhla Province. *Journal of Human Ecology*. 2014; (suppl): 85-91 (in Thai)
29. Pantaewan, P. Ecological Model and Health Behavior Change. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*.(2017).18(2) 7-1

